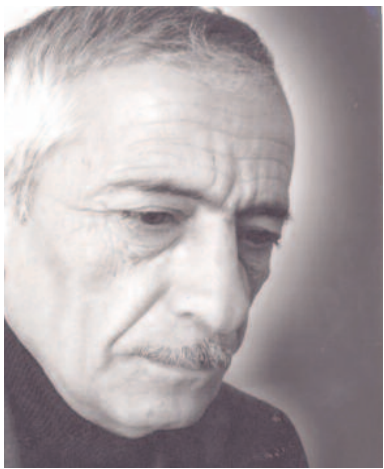

Aydın TAĞIYEV

Xronika

"Anicus Plato, sed magis amica veritas" - "Platon mənim dostumdur, lakin həqiqət daha əzizdir".

Platon

Ciddi, nüfuzlu, çox tirajlı gündəlik qəzetlərdən birinin bütöv bir səhifəsi həmişə kriminal xəbərlərə həsr olunardı.

Şair çox vaxt həmin xəbərləri oxuya-oxuya gözündən eynəyini, cibindən yaylığını çıxarmalı olardı; əvvəlcə gözlərini, sonra isə eynəyinin şüşələrini silərdi...

...Həmin gün də elə oldu...

...Kişi arvadını xüsusi bir qəddarlıqla öldürmüş, sonra da özünə sui-qəsd etmişdi. İlk is-tintaq məlumatlarına görə, qadın-qatilin qısqanclıq zəminində baş verdiyi güman edilirdi.

Şair dərin fikrə getmişdi. Siqareti siqaretə calaya-calaya ilk əvvəl bu qətlin təfərrüatı ilə bağlı təcrübəli bir müstəntiq kimi özünə suallar verir və öz suallarına da cavab tapmağa çalışırdı.

Ağlına gələn ilk sual bu oldu ki, görəsən kişi arvadından necə sübhələnib?

Suallar Şairin beynini top mərmiləri kimi atəşə tutmuşdu; görəsən, sonra elə özünün də qatili olan ər öz qurbanı ilə bir vaxt sevib ailə qurubmuş? Bədbəxt ər qadının pis yola düşdüyündən nə vaxt və necə xəbər tutub? Bəlkə bədbəxt qadın daha belə yaşamağın mümkün olmadığını, cəhənnəm əzabını elə bu dünyada çəkdiyini başa düşdüyünü və bezib cana doydugundan ölümünü bəlkə də elə əvvəlcədən göz qabağına gətirmiş, qorxu-ürkü bilməyib o nəhs gündə ərinin düz gözlərinin içinə dik baxmış, açıq-saçıq etiraf edibmiş ki, bəs sevdiyi bir başqası var... Onunla yatıb da...

Bəlkə qadın yavanın biri imiş... Və kriminal xəbərdə burası da xüsusi vurğulanırdı ki, qatil öz qurbanını amansızlıqla qətlə yetirib. Nanəcib arvadı bədbəxt ər başqa cür necə öldürə bilirdi ki? Şair öz daşürekliyindən hətta səksəndi.

Bizdə güllələnmə götürülüb. Deməli, ömürlük həbs... İşdə yüngülləşdirici hallar (kriminal xronikadan hələ ki, belə məlum olurdu) yox idi ki, bəlkə də on beş il iş verəydilər. Qatilin otuz beş yaşı var idi, on beş il iş versəydilər, həbsdən çıxanda əlli yaşı olardı. Əlli yaş nədir ki? Amma... Amma görəsən həbsxanada on beş il dözmək olardı-mı? Bəlkə də bədbəxt ər elə bunları o məşum dəqiqələrdə

yadına saldığından sonra da özünə qəsd etmişdi.

Görəsən uşaqları varmı? Varsa da yəqin ki, hələ balaca olardı. Ana yox, ata da yox... Görən tifillərin hali necə olacaq? Kim onlara himayədarlıq edəcək?..

Şairin ürəyi sıxılırdı. Yenə də gözündən eynəyini, cibindən yaylığını çıxartdı...

Şair qəzeti bir qırağa qoyub ayağa qalxdı. Otaqda var-gəl etməyə başladı. Şair kələfin ucunu tapmağa çalışırdı.

Bəlkə... Bəlkə qısqanclıq-filan bəhanə imiş... Ər sadəcə olaraq arvadının əlindən qəzəblənibmiş. Ərin arvadın əlindən hirs-lənib coşması, qəzəblənib cin atına minməsi də nə çətin iş imiş ki? Su içimlik bir şey... Elə isə sonu ər-lə arvadın ölümü ilə qurtaran belə qəzəbin-hiddətin səbəbi nə ola bilirdi?

Vaxtında çayını-çörəyini acından onsuz da canından asi olan ərinin qabağına xoş bir üzlə gətirmək əvəzinə həmişəki kimi o gün də sir-sifətindən zəhirmar yağa-yağa elə bil it qabağına yal atmasına bənzər bəd arvadın davranışımı kişini boğaza yığmış...

Və yaxud da hər gün bir parça çörək ardiyca sübh tezdən evdən çıxıb gecə də evə yorğun-arğın, qanı da itdən qara (indi işdən evə kefi kök, damağı çağ dö-nən kimdir?) qayıdan kişi o gün yenə də qadını evdə görməyib. Arvadı yenə də qonşugilə laqırtı vurmağa gedibmiş. Kişi də hər dəfə olduğu kimi yenə də uşaqlardan birini yollayıb ki, analarını çağırınsın. Arvad geri dönəndə hirsini-acığını soyutmaq üçün ona bir-iki acı söz deyib. Arvadının qabağından qaçmadığını gören kişi, əlbəttə, cin atına minib, ona yüngülvari bir-iki şapalaq ilişdirib. Dişi bağırsığını kəsə-kəsə gözləyib ki, arvadı bu dəfə səsinə qısar, ağzını yumar. Amma tərsinə olub. Kişi birini deyib, arvad beşini qaytarıb.

Lənət şeytana! Səbri-boğaza yığılan kişini şeytan mə-lun yoldan necə çıxarıbsa, cumub mətbəxə, tərslikdən uzun tiyəli çörək bıçağı da stolun üstündə. Gözünü qan tutan kişi qapıb bıçağı və... Hər şey çox vaxt elə bir anda baş verir... Nə qorxmuş uşaqlarının qıy-qışqırığı, nə də aarvadının birdən-birə bərəlib hədə-qəsindən çıxan ala gözləri kişinin qabağını kəsə bilmib.

Qanına qəltan olmuş arvadının cansız cəsədini qarşısında uzanıb qalan gören kişi duruxub, elə bil birdən-birə ayılıb özünə gəlir...

Ekspertlər qadının bədənində nə az, nə çox-düz 99 bıçaq zərbəsi hesablamışdılar. Belə mə-lum olurdu ki, deməli, 99 zərbədən sonra ər-in qəzəbi soyuyubmuş...

Şair birdən-birə üzüldü; görəsən hadisə vaxtı uşaqlar qorxudan qaçıb hə-rəsi evin bir küncündəmi gizləniblər, yoxsa bu qanlı olay axıracan gözləri qabağında baş veribmiş?

Şair birdən-birə yerində

(romandan fəsillər)

üşəndi; əgər bütün bunlar o bi-çarələrin gözləri qabağında baş verib-sə, onda vay hallarına! Şahidləri olduqları bu müdhiş hadisəni hər dəfə xatırladıqca halları necə olacaq? Kim bilir, bəlkə də nə vaxtsa unudacaqlar... İşdir-şayət, unudacaqlarsa, bu daha pis... Əgər unudub yaddan çıxarsalar, belə daş qəlbli insan-ların elə özləri də günlərin bir gününü elə qatilə çevrilə bilərlər...

Şair birdən-birə ağlına gələn fikirdən necə qorxub həyəcanlandısı, durub oturduğu yeri dəyişdi. Sanki oturaçağın arxasında onu qətlə yetirəcək qatillər pusquda idilər...

Hadisə

"Dubia plus torguent mala". (latınca) - "Naməlumluq hər bə-ladan ağırdır."

Birdən-birə yadına uşaq vaxtı qəsəbələrində baş vermiş hadisə düşdü. Uşaq olsa da, hələ də yaxşı yadındadır.

O zaman bu hadisə baş verən günü sübh tezdən qəsəbədə yeraltı təkənlər olmuşdu. Özülü möhkəm binalar bu zəlzələyə tablanıb durmuş, bəzi evlərdə isə çatlar yaranmışdı... Bəlkə də buna görə zəlzələ günü baş ver-diyindən aradan illər keçəndən sonra da bu hadisə yaddan çıxmırdı...

Hadisə qəfil olmuşdu ki, şahidlər də sonralar gördüklərini danışanda nələri isə artırıb əs-kiltməkdə çətinlik çəkmiş, gördüklərini olduğu kimi danışmaq məcburiyyətində qalmışdılar. Səhərin erkən çağları idi. Görənlər danışır ki, təklülə tufəngi çiynindən aşırmış az sonra qatil olacaq ovçu qiyafətli kişi qanına qəltan edəcəyi qurbanından hə-lə adamsız, seyrək küçədə vur-tut 15-20 metr arxadan gəlirmiş.

Qatil öz qurbanını adı ilə səsləyib dayandırdığını görənlər də olub. Mərhum adını eşidib geri boylan kimi ovçu tufəngi onun üstünə qaldırıbmış. Onların hər ikisinin yaxın qonşu olduğunu bilənlər bunu ilk əvvəl, əlbəttə, zarafat kimi başa düşüblər. Demə, tərslikdən həmin gün aprel ayının biri imiş... Yaz girsə də, yerdə hələ də qalın qar var imiş.

Ovçu sərrast və mahir atıcı kimi qəsəbədə məşhur idi. İstəsəydi qurbanının elə düz sinə-sindən nişan alarmış. O isə tufəngi qurbanının ayaqlarına tuş-layıbmış. (Elə buna görə də son-ralar belə söz-söhbət də gəzdi ki, görünür, ilk əvvəl onun niyyə-ti başqa olub...)

Ayaqlarına tuşlanan tufəngi gören orta yaşlı qurbanlıq kişi ilk əvvəl özünü bərk itiribmiş. Hələ tufəng açılmasa da, elə bil güllə-nin ağır-acısını qılçalarında hiss edib, bəlkə elə buna görə də bir-dən-birə qılçaları bükülüb yerə çöküb... Lakin son anda qeyri-iradi özünü ələ alıb qaçmağa cəhd edib. Labüd ölümündən 15-20 metr aralıda duran insan öz əcəlindən xilas olmaq üçün qaçmaqdan savayı özge nə et-

məli imiş ki?!

Görənlərin fikrincə isə o, elə yerindəcə dayanıb dursaymış, bəlkə də nə isə etmək olarmış... Çünki onun qaçmağa cəhd etdi-yini gören qatil dərhal tufəngin tətiyini basıb. Ayağından güllə yarası alan kişi əlbəəl arxası üstə yerə yıxılıb. Bundan sonra ov-çu iti və qəti addımlarla qurbanı-na tərəf cumub.

Öz qurbanının başı üstündə dayanan ovçunun dodaqlarının tər-pənişindən canlarının qorxu-sundan xeyli qıraqda dayanan adamlar onun səsinə eşitməsə-lər də nəse dediyinin şahidi olublar.

Və marağı qorxusuna üstün gələn bir neçə adam qatilin de-diklərini eşitmək həvəsi ilə bir neçə addım da olsa, irəli getmə-yə özlərində cəsə-rət tapa bilib-lərmiş. Lakin onlar çata-çatda monoloqunu bitirən qatilin tufəngi təzədən guruldayıbmış.

Əsil dedi-qodu, şayiələr, gü-manlar və fərziyyələr də elə bundan sonra başlandı.

Qurbanının qıvrılıb açılaraq, sonra da daş kimi düşüb yerin-də qaldığını görüb, öldüyünə ta-mam-kamal arxayın olan qatilin patrondaşdakı qalan güllələri çı-xardıb yerə tulladığını, boş tufəngi təzədən çiyninə keçirib ləngər vura-vura yerindən tər-pəndiyini, yerişinin istiqamətin-dən haraya yollandığını başa düşən toplaşanlardan bəziləri mərhumun cəsədinə sarı cum-muş, bəziləri isə qatilin arxasın-ca düşüblərmiş.

Hadisədən xəbər tutub özləri-ni yetirən polis nəfərləri qatilin tufəngə əl atmaq niyyətində ol-madığını, öz ayağı ilə şöbəyə getdiyini görüb daha onun üstü-nə yeriməyib, lakin hər ehtimala qarşı əhatələrinə alıblar.

Qatilin ardınca gedənlər bir xeyli polis şöbəsinin həndəvə-rində onu görmək marağı ilə da-yanıb durmuş, nəhayət, haçan-dan-haçana anlamışdılar ki, ov-çu, kim bilir, bir də neçə il sonra oradan çölə çıxacaq, bəlkə də bir daha oradan çıxmaq ona qis-mət olmayacaq...

Ancaq bundan sonra hadisə yerində olmayan arada gəzdi-rənlər, qeybətçilər çənələrini boş qoyub and içərək, yaxa yırt-a-yırta danışdılar ki, bəs qatili-n öz qurbanına nələr dedikləri-ni öz qulaqları ilə eşidiblər...

"Öz qulaqları ilə eşitdiklərini" hərə bir cür danışsa da, ancaq hamısının məzmunu eyni idi - əlbəttə, uzun illər qonşuluq edən, hadisə baş verən günün özünəcən aralarında heç bir söz-söhbət, umu-küsü, inciklik, dava-dalaş olmayan qonşular-dan birisinin öz qonşusunu adamların gözü qarşısında belə dramatik, belə müəmmalı şəkildə vurub öldürməsinin yalnız bir səbəbi ola bilirdi. Sonralar şö-bənin təcridxanasında necə olubsa, qatillə bir gecəliyə bir yerdə qalmış dustaq danışib-miş ki, ovçunun döyülməkdən qançır olmuş kürəyini öz gözləri

ilə görüb. Faktı diqqət yetirənlər ilk əvvəl bunun polis işçilərinin işi olduğunu fikirləşiblərsə də, sonra fikirlərindən daşınıblar, ağıllarına batmayıb ki, öz ayağı ilə şöbəyə gəlib cinnətini etiraf edən məhbusla polislərin daha nə işi?!

Hadisənin gerisi ilə maraqla-nanlar belə danışılar ki, guya güclü vəkil qatili güllələnmə cə-zasından xilas edəcəyinə söz veribmiş, məhbusa qarşı ən ağır cəza nəzərdə tutan maddə ilə cinayət işi qaldırılmışdı. Çünki bu cinayət işində ağırlaşdırıcı hallar çox idi. Qatilin niyyəti öz qurbanını düşünölmüş şəkildə, əvvəlcədən xüsusi amansızlıqla qətlə yetirmək imiş...

Vəkil müttəhimin arvadı ilə görüşüb söhbət etmiş, işarə vu-rub başa salıbmış ki, ərini bu cə-zadan qurtarmağın bir-cə yolu var...

Qadın susub durmuş, işarəsi-nin qadına çatmadığını zənn edən vəkil açıq-saçıq danışib-miş ki, bəs o, öz izahatında mə-rhum qonşularının onun namusu-na təcavüz etdiyini yazıb göstər-sə, ərini bu cəzadan xilas etmək mümkündür ...

Sonradan danışılar ki, vəkildən belə bir məsləhət eşidən qadın üzünə əl atıb sifətini cır-mış, hönkür-hönkür ağlayaraq qaçıb otaqdan çıxıbmiş...

Deyirlər, vəkil qadınla yenidən bir də görüşəndə bu dəfə ərinin ricasını ona çatdırıb, guya əri arvadından xahiş etmiş ki, vəkilin məsləhətinə qulaq assın, onu ölümdən qurtarmaq üçün deyilən-lərlə razılaşsın...

Bu dəfə qadının yumşalaca-ğını güman edən vəkil onun dəli kimi yerindən qalxdığını, başını divarlara, pəncərəyə, qapıya - bir sözlə, hara gəldi vurub qışqı-rıq saldığını görəndə çaşıb qa-lıbmış:- Yalandır, yalandır, - de-yə qadın haray qoparıbmış, - o ölə-n adamın mənə heç barmağı da toxunmayıb. Ərim ölümdən qurtarmaq üçün öz namusu ilə alver etmər. Əlinə tufəng almağı bacaran kişi arvadının namusu-nu hərəcə qoymaz. Rədd olun, rədd olun...

Vəkil qadınla bir də görüşən-də bildirir ki, ola bilsin, bu, onla-rın axırıncı görüşüdür. Xeyli söz-söhbətdən sonra da qadının öz qərarından dönməyəcəyinə qəti əmin olan təcrübəli vəkil bu də-fə başqa vasitəyə əl atır, qadını inandırır ki, o belə ifadə vermə-sə də, onsuz da əri törətdiyi qətl-in səbəbi kimi istintaqa məhz belə bir ifadə verəcək...

Qadınla vəkilin söhbətində heç kəs iştirak etməsə də, qadı-nın vəkilə dedikləri elə həmin gün ağızlarda, dillərdə gəzərək bütün qəsəbəni dolaşib: "Ərim üçün canımdan keçə-rəm, amma namusumdan yox... Onun dedi-yi böhtanı təsdiqləyib namusumu ləkələyən deyiləm..."

Belə danışılar ki, o vaxta qə-dər bu balaca qəsəbənin həya-tında belə gur, yadda qalan gün-lər olmayıbmiş.

(ardı gələn sayımızda)

